

Има ли шанс

загиващото
човечес

През 60-70-те години на XX в. очевидното разрушително въздействие на човека върху околната среда доведе до създаването на различни природозащитни организации. Възникна необходимостта да се търсят начини за преодоляване на екологичната криза.

Екологичните школи отговарят различно на въпроса как трябва да реагира човек на застрашаващата го промяна в околната среда.

Самият термин "екология" (от гръцки ойкос - дом, място и логос - учение, слово) е предложен от немския зоолог Хекел през 1886 г. Под екология той разбира наука, която изследва взаимоотношенията на организмите с околната среда.

Сформирана под влиянието на Дарвиновата еволюционна теория, екологията наследява целия спектър на свойствените за това учение противоречия. При подробен анализ еволюционната представа за произхода и развитието на живота поставя екологите пред сериозни проблеми. Ако си поставят за цел да спрат промяната на околната среда, биха зачеркнали самата еволюция. Затова те предлагат по-скоро да направят хода на еволюцията в благоприятната за човека насока.

В екологията даже възниква терминът "управление на еволюцията". Но тогава не би било лошо да се разбере коя е движещата сила на еволюцията, защото причините за нея досега не са известни. Възможно е под "управление на еволюцията" да разбираме планиране на броя на организмите, които влияят отрицателно върху състоянието на биосферата. А тъй като човекът е особено виновен пред природата, следва, че първо трябва да се контролира и регулира тъкмо населението на земята...

Днес, въпреки наличието на глобални екологични програми, предназначени да спрат деградацията на биосферата, т.е. постепенното умиране на околната среда, мнозинството еколози смятат, че промяната в биосферата има фатален, не-

Една от причините, поради които творческата еволюция е привлекателна за много хора, е, че тя предлага на човека доста от емоционалния уют на вярата в Бога и нито едно от негодата приятните последици... Ако признаем дори, че Вселената е създадена, но не от личност, понятия като честност, състрадание, любов са просто илюзорни.

обратим характер, а сегашната екологична криза неизбежно ще прерасне в екологична катастрофа. Разрушението на природата е неизбежно и човекът не е нищо повече от измиращ вид.

Всъщност излиза, че екологите се занимават с изкуствено възпроизводство на един измиращ вид, което, както знаем, не води до дълготраен успех, а само отдалечава времето на гибелта. Така се оказва, че приносът на учените към прогреса на човешкото знание, борбата на лекарите за облекчаване на болката и страданието, усилията на дипломатите да се установи мир на земята, доброволните жертви на хората за доброто на човечеството не са нужни. В крайна сметка никой нищо не променя. Всичко това в ни най-малка степен

не разсейва мрака на небитието, в което предстои да се потопим. Ето защо животът ни е лишен от дълбок смисъл и всичките ни действия са еднакво безсмислени.

Изводът за неизбежния край и за безсмислеността в съществуването на човечеството, до който стигат учените материалисти, се оказва дотолкова плашещ, че те решават да не разкриват "картината на обезцененото битие", защото тя лишава хората от перспектива. Като следствие от тази очевидна абсурдност на битието (от материалистическа гледна точка) в екологията се възраждат типично езически вярвания, които внасят някакъв привиден смисъл в цялата безсмислица. Например започват да различават в биосферата особени "информационни" принципи, които водят до подреденост. Като премахват границата между живото и неживото, виждат в природата творческа сфера.

С това се възражда статическият пантеизъм на Спиноза (религиозно и философско течение, отъждествяващо Бога и света), който става основа на неоекологията. Вселената като че ли придобива крайна цел, която включва и нашето съществуване, а проблемите на еволюционния модел за развитието на света изглеждат не чак толкова неразрешими. В действителност възгледът за произхода на живота, наречен "философия на жизнената сила" или "творческа еволюция", е в крайна сметка по-логичен от дарвиновата еволюция.

Известният християнски мислител К. С. Луис пише: "Хората, които споделят това схващане, смятат, че малките промени, чрез които живо-

тът на тази планета се е развил от най-нисшите форми до човека, не се дължат на случайността, а на борбата или целеустремеността на някаква "жизнена сила". Ние трябва да попитаме тези хора дали под "жизнена сила" разбират нещо разумно. Ако смятат така, тогава "разум, предизвикващ съществуването на живота и водещ до неговото усъвършенстване" всъщност означава Бог и по този начин тяхното схващане съвпада с религиозното. Ако не, тогава какъв е смисълът да се казва, че нещо без разум се "бори" или има "цели"? Това ми изглежда фатално за тяхното схващане. Една от причините, поради които творческата еволюция е привлекателна за много хора, е, че тя предлага на човека доста от емоционалния уют на вярата в Бога и нито едно от негодата приятните последици. Когато се чувстваш във форма и грее слънцето, и не искаш да повярваш, че целият свят е един механичен танц на атомите, е приятно да си мислиш за този велик, тайнствен порив, който като вълна преминава през вековете и ни носи на гребена си. Ако, от друга страна, ти се иска да извършиш нещо не съвсем почтено, жизненият порив, който е само една сляпа сила без морал и разум, никога няма да ти се бърка в работите като този досаден Бог, за Когото сме учили като деца."

Виждаме, че въпросът за по-логичната позиция прераста във въпрос за нравствеността. Ако признаем дори, че вселената е създадена, но не от личност, понятия като честност, състрадание, любов са просто илюзорни. Както казва Шърли Маклейн, една от основателките на движението "Ню ейдж", което е аналогично по своето разбиране за света:

Ставащото с нашия свят е нагледен пример за това, до какво води нашата самоувереност.

Единствената реална алтернатива е да се покаем и да приемем изкупителната жертва на Христос.

Тогава и само тогава човекът ще се "освободи от робството на тленното и ще премине в славата на Божиите деца" (Римл. 8:21).

на ценностите според неоекологията, която предлага да се използват будистките медитации и ритуалите на американските индианци хопи, за да се утвърди връзката ни с "духа на живата земя". Освен това неоекологията предполага пряко въздействие върху съзнанието на хората в процеса на формирането на личността, а и по-нататък с цел да се постигне необходимата социално-психологическа ориентация. Това е вече факт в някои общообразователни средни и висши учебни заведения в бившите

Библията учи, че дългът на човека към природата е основан на вярата в Създателя на целия видим свят, Който обича творението Си и се грижи за него. Човекът, който е създаден по образа на Бога, е съработник на Бога в света (I Кор. 3:9). Като следва Божиите закони, човекът е длъжен да се грижи за природата. Това предполага познаване на природата (наука), а също и известен контрол над нея (технология). Но то изобщо не значи, че на човека е дадено правото да злоупотребява с "даровете на природата", още по-малко - да я унищожава.

Има ли шанс за гиващото човечество?

"Ние не сме ограничени в нищо. Просто не осъзнаваме това." Още пооткровено говори един от привържениците на крайните възгледи за опазването на околната среда Лин Уайт: "Ще се сблъскаме със задълбочаване на екологичната криза, докато не отхвърлим християнската аксиома, според която природата съществува, за да служи на човека."

Така християнският морал, който е повлиял благотворно за формирането на съвременната цивилизация, се заменя с "морала" на древни езически религии с тяхното поклонение пред духа на природата (духовете на животни, растения и други природни обекти) и с култа към богинята на земята Гея. Процесът на подобно преориентиране се ускорява благодарение на повсеместната пропаганда

съветски републики. За съжаление в тяхното законодателство няма нещо, подобно на американската "поправка на Хъч", която забранява на учителите да оказват натиск върху учениците по въпроси на политиката, психологията, секса и религията. Затова под формата на благотворната идея за охрана на околната среда неоезичеството лесно прониква в дехристиянизираната образователна система, като изпълнява функцията на дискредитираното атеистично "вероучение".

На този фон е напълно естествено растящото увлечение по хороскопи, екстрасенси, ясновидство, спиритизъм и други елементи на древните култове, които се обличат, както и екологията, в приятната за слуха на съвременния човек псевдонаучна терминология.

Някога светът е бил различен и всяко Божие творение е било добро, казва Книгата на книгите. Човекът в свободата си да избере пътя на живота или на смъртта - пътя към Бога или далеч от Бога - използва свободата си за зло. Оттогава "творението беше подчинено на немощ", то "в съвкупност стана и се мъчи досега" (Римл. 8:20, 22). Човекът отказва да бъде послушен на своя Творец, като решава, че сам знае и може всичко.

Ставащото с нашия свят е нагледен пример за това, до какво води нашата самоувереност. Единствената реална алтернатива е да се покаем и да приемем изкупителната жертва на Христос. Тогава и само тогава човекът ще се "освободи от робството на тленното и ще премине в славата на Божиите деца" (Римл. 8:21). Какъв избор ще направи човекът този път - ще се върне ли при Отца или навеки ще се отрече от Него?

Андрей
Торяинов
еколог

